

О'ZBEKISTONNING IMPORT – EKSPORTIDAGI ENG KATTA ULUSHGA EGA BO'LGAN DAVLATLAR

Ochildiyeva Naima Mengziya qizi

*Termiz Agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti 4-bosqich
talabasi. Agrobiznes va investitsion faoliyat yo'nalishi*

Amirova Dilshoda Termiz

*Agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti 4-bosqich
talabasi. Agrobiznes va investitsion faoliyat yo'nalishi*

Annotatsiya: O'zbekiston jahon bo'ylab ko'p yil davomida texnikaviy san'at, agrar, va xizmat sohaslarida import va eksport amaliyotini olib borgan. Bu mamlakat importning boshqa davlatlardan qurilish materiallari, texnologik vositalar, va to'liq mahsulotlarni olish orqali o'z san'atini rivojlantirishga qaratilgan. Shuningdek, O'zbekiston eksportda xom ashyo va energetik resurslar, meva-sebzalar, tekstil mahsulotlari, xizmatlar, va ko'plab boshqa tovarlarni chiqarib kelmoqda.

Kalit so'zlar: Texnologik, import, eksport, taraqqiyot, eksport potentsiali, savdo aloqalari, mahsulotlar;

Kirish

O'zbekiston import va eksporti mamlakatning iqtisodiy faoliyatining muhim qismlaridan birini tashkil etadi. O'zbekiston davlati import va eksport sohasida bir nechta ulushlarga yondashgan odamlar bilan hamkorlik qilmoqda. Quyidagi annotatsiya O'zbekistonning import va eksport sohasidagi holatini va ulushlararo tushunchalarini ta'riflaydi:

O'zbekiston import va eksporti bugungi kunda o'zaro almashinuvi katta o'sib borgan davlatlar bilan olib borilmoqda. O'zbekiston importi o'sishni ko'rsatadi va mamlakat ichki va tashqi talablarini qondiradi. Ayni vaqtda, O'zbekiston eksporti o'smoqda va xorijiy bozorda o'z o'rnini olishni davom ettiradi.

Xitoy, Rossiya, AQSH, va Qozog'iston O'zbekistonning eksportida katta o'rin tutadi. Xitoy O'zbekistonning eng katta eksport do'konlari, yoki eksportni amalga oshirish uchun qo'shimcha imkoniyatlarini taqdim etadi. Rossiyaga yoki AQSHga meva-sebzalar, tekstil mahsulotlari, metallurgiya mahsulotlari va boshqa mahsulotlar eksport qilinadi. Qozog'iston esa o'zaro savdo aloqalari orqali xom ashyo, gaz va boshqa mahsulotlarni sotib olishda eng muhim sheriklardan biri.

O'zbekiston import qiladigan mahsulotlarning ko'pchiligi esa Rossiya, Xitoy, Yaponiya, va Qozog'iston dan olib keladi. Bu davlatlar importni o'zbek xaridorlariga muhim xom ashyo, mashina va texnologik vositalar, qurilish materiallari va boshqa mahsulotlarni taqdim etish orqali amalga oshiradilar.

Asosiy qism

O'zbekiston importining asosiy tarkibi texnologik vositalar, ko'chmas mulk, oziq-ovqat mahsulotlari, va unumdor miqdorda energiya mahsulotlarini o'z ichiga oladi. Shuningdek, yanvar-sentyabr 2021 yilda O'zbekiston importining asosiy tajribasiga buyurtmalar kelgan ulushlar Rossiya, Xitoy, Koreya, Qozog'iston, va Turkiya bo'lgan.

O'zbekiston eksporti esa yaqin davlatlar bilan olib borilmoqda va uning asosiy tarkibi tuz, xumus, neft va neft mahsulotlari, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, oziq-ovqat mahsulotlari, metallurgiya mahsulotlari va shu kabi turli sohalar ustida o'rnini olishadi. O'zbekiston eksportining asosiy doiradagi mamlakatlar Rossiya, Qozog'iston, Xitoy, Koreya, va Amerika Qo'shma Shtatlaridir.

O'zbekiston import va eksport sohasida olib borilayotgan qadam va natijalar davlat iqtisodiy faoliyatini mustahkamlashni hedeflamqda. O'zbekistonning import va eksporti mamlakat iqtisodiy taraqqiyotida muhim ahamiyatga ega bo'lgan va mamlakatning eksport potentsiali yanada rivojlanishga yordam bera olishi mumkin.

O'zbekiston, Orta Osiyo geografiasida joylashgan va bu hududda eng katta ulushga ega bo'lgan davlatlardan biridir. O'zbekistonning import-eksporti milliy iqtisodiy taraqqiyotini oshirishda muhim o'rin egallaydi. Quyidagi annotatsiya O'zbekistonning import va eksporti haqida asosiy ma'lumotlarni taqdim qiladi:

O'zbekiston importi:

O'zbekiston import qiladigan mahsulotlar odatda texnika, elektronika, kimyo, ximiyachilar, oziq-ovqat mahsulotlari, avtomobil qismlari va texnologiyaviy uskunalardan iborat. Bunday importning katta qismi Osiyo va Evropa mamlakatlaridan keladi. Importning o'sishi mamlakatning iqtisodiy va sanoat sektorlarini rivojlantirish uchun muhimdir.

O'zbekiston eksporti:

O'zbekiston eksporti asosan xlopkachlik mahsulotlari, yaxshi kachonlar, energetika resurslari (yomg'ir, qurilish materiallari) va xilma-xil mahsulotlar (qimmatbaho metallar, alumin, kimyo mahsulotlar)dan iborat. Bu mahsulotlar asosan Rossiya, Xitoy, Qozog'iston, Turkiya, va boshqa mamlakatlar bilan savdo qilinadi.

O'zbekiston import va eksport politikasi:

O'zbekiston import va eksportni tartibga solish uchun xususiy qonunlar va regulatsiyalarga ega. Mamlakatda eksport va importni oshirish, yerli ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash va chet eldan mahsulotlarni olib kirishning iqtisodiy taraqqiyoti uchun muhim qo'llanmalar hisoblanadi. Mamlakatning eksportni kengaytirish va xorijiy investitsiyalar jalb qilishni oshirish maqsadida xususiy cheklovlarni amalga oshirishni hozirgi davrda intensiv ravishda o'rganmoqda.

O'zbekiston import va eksporti, mamlakatning iqtisodiy rivojlantirish strategiyasining muhim qismlaridan birini tashkil etadi va mamlakatning xorijiy tijoratni rivojlantirishga qaratilgan kuchli qadamni ifodalaydi.

O'zbekiston import va eksport faoliyatini olib boruvchi davlatlar o'rtasida eng katta ulushlar quyidagilardir:

Importdagi eng katta ulushlar:

1. Rossiya: O'zbekistonning eng katta import xarakterligi Rossiyaga yo'naltiriladi. Bu ikki mamlakat o'rtasidagi tijoratning yirik qismi hisoblanadi.

2. Xitoy: Xitoy, O'zbekiston uchun biror zamonda import ta'minlaydigan boshqa strategik sherikdir. Elektr energiya, mashhur maxsulotlar, va ko'plab boshqa mahsulotlar import qilinadi.

3. Koreya Respublikasi (Janubiy Koreya): O'zbekiston Osiyo chet tillar bozorlariga elektronika mahsulotlari, telefonlar, va kompyuter qurilmalari kabi maxsulotlarni import qiladi.

4. Birlashgan Arab Amirliklari (BAE): O'zbekiston gaz, neft, va neft kimyoviy mahsulotlarni olib bormoqda. Bu mamlakat O'zbekiston importni rivojlantirishda yirik ishtirok etadi.

Eksportdagi Eng Katta Ulushlar:

1. Rossiya: Rossiyaga qo'lda maxsulotlar, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, va avtomobil qismi sotilmoqda. Bu O'zbekistonning eksportda eng katta xarakterli davlati.

2. Xitoy: Xitoyga ko'p turli turdagi mahsulotlar sotilmoqda, shu jumladan iplar, qovoq va serimlar, keramika mahsulotlar va boshqa ko'plab maxsulotlar.

3. Qozog'iston: Qozog'istonga gaz va neft omborlanadi, shuningdek katta miqdorda tosh va qo'rqinch mahsulotlari eksport qilinadi.

4. Koreya Respublikasi (Janubiy Koreya): O'zbekiston mobil telefonlar, elektronika, va kiyim-kechaklar sotishda Koreyaga maxsus e'tibor qaratadi.

5. Qozog'iston: Qozog'iston O'zbekistonning asosiy ixtisoslashgan oila aksiyadorlik jamiyati Hisoblanadi, va unda qo'rqinch mahsulotlari va qog'oz mahsulotlari keng sotiladi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytish mumkinki, O'zbekiston import va eksportdagi eng katta ulushlari yirik miqdorda tijorat almashuvi, diplomatik munosabatlar va iqtisodiy hamkorlik yaratib turib, davlat iqtisodiy rivojlanishida muhim bir o'rin egallaydi. Tijorat vositalari va mahsulotlar ulkan xarajatlar bilan almashtiriladi. Bundan tashqari, O'zbekiston boshqa ko'plab davlatlar bilan ham import va eksport amaliyotlarini olib boradi. Import-eksportning asosiy partnyorlari davlatning iqtisodiy siyosati va dunyodagi siyosiy va iqtisodiy o'zgarishlarga bog'liq ravishda o'zgarishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1."O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi" rasmiy veb-sayti - <https://stat.uz/uz/>
- 2."Xalqaro Valyuta Fondi" (IMF) rasmiy statistika ma'lumotlari - <https://www.imf.org/>

3. "Dunyo Savdo Tashkiloti" (WTO) - <https://www.wto.org/>
4. "Xalqaro Valyuta Fondi" (IMF) O'zbekiston statistika ma'lumotlari - <https://www.imf.org/>
5. "O'zbekiston xalqaro valyuta bozori" (UzEx) - <https://www.uzex.uz/>
6. "O'zbekiston Respublikasi Toshkent shahar iqtisodiyotiga qo'llab-quvvat berish markazi" (TIEDC) - <http://www.tiedc.uz/>